

Arkivens dag, sammanställning

9 november 2019

Tema: **Gömt eller glömt?**

Kalmar län

I Kalmar län hade 14 olika arkivinstitutioner, föreningar och museer m.m. öppet under Arkivens dag på 9 olika platser/städer i länet. Allt som lockade årets arrangemang ungefär 670 personer till länets olika Arkivens dagsarrangemang!

Statistik, antal besökare

Västerviks Arkivcentrum;	60
<i>Norra Kalmar läns Föreningsarkiv, Västerviks kommunarkiv och Västerviks museum</i>	
Psykiatriska museet	92
Samarrangemang;	100
<i>Tjust släktforskarförening, Västerviks visarkiv och Västerviks bibliotek</i>	
Biologiska museet, Oskarshamn	5
Torsås bibliotek i samarbete med Kalmar läns Genealogiska förening	105
Kalmar kommunarkiv	28
Emmabodabygdens Arkivförening, Vissefjärda	150
Designarkivet i Pukeberg	104
Ölands museum/Ölands Hembygdsförbund, Himmelsberga	25

SUMMA: 669 besökare

Västerviks Arkivcentrum

Det finns tre arkivinstituter på Västerviks Arkivcentrum; Västerviks Kommunarkiv, Norra Kalmar läns Föreningsarkiv och Västerviks museums arkiv.

Bild: Välkommen till oss på Västerviks Arkivcentrum! Åza hälsar välkommen! Foto: Kalmar läns Arkivförbund

Bild: Marknadsföring av Arkivens dag 2019 med program, ballonger, Arkivens dagsreflexer och broschyrer! Foto: Kalmar läns Arkivförbund

Under dagen hade man 60 besökare, en del yngre och andra medelålders. Det var en jämn fördelning mellan könen. En hel del nya besökare hittade till arrangemanget på och intresset var stort från både allmänhet och från föreningar. En värdinna hälsade alla välkomna och hon såg till att de skrev in sig i gästboken och fick ett program.

Bild: Besökare tittar på utställningarna. Foto: Västerviks Arkivcentrum

Arkivcentrum hade kvar utställningarna efter arkiven dag 14 dagar och det har kommit besökare och tittat i efterhand.

Bild: Norra Kalmar läns Föreningsarkiv hade en utställning med urklipp från gästböcker.

Här kan man stöta på flera kända personers autografer och roliga teckningar. Foto: Kalmar läns Arkivförbund

Öppnandet av Arkivens dag 2019

Arkivens dag öppnades med en fanfar och tal.

Arkivpersonalen tyckte det var roligt och man fick ett bra intryck av att alla trivdes med både program och innehållet på dagen.

Bild: Föredrag av Västerviks kommunarkivarie Monica Klingberg. Foto: Kalmar läns Arkivförbund

Bild: Kommunarkivarien berättar om handlingar i Västerviks kommunarkiv på Arkivens dag 2019. Foto: Västerviks Arkivcentrum

Arkivens personal höll i programmet och föreläste, visade utställningarna och hade visningar i kommunarkivet. Se program.

Länsarkivarien var inbjuden och hon bidrog med bra information ifrån länet och presenterade Västerviks arrangemang på de två övriga platserna i Västervik där det var Arkivens dag.

Både personal och besökare hade trevligt och besökarna var väldigt intresserade. Mellan föreläsningarna spelades en film upp om branden i Västervik 1959.

Utställningarna

Utställningen från Kommunarkivet handlade om Varmbadhuset.

Norra Kalmars Läns föreningsarkiv hade utställning om Folkets park i Västervik. Här spelades upp musik från tiden i Västerviks Folketspark.

Det fanns också en utställning i ordnarrummet där det visades ”gamla bilder från Tjust” som efterfrågade var när vem det kunde vara på bilderna.

Utöver utställningar, föreläsningar och visningar av kommunarkivet hade man också försäljning av böcker från Västerviks museum.

Press och marknadsföring

Man fick bra hjälp från kommunens kommunikationsavdelning som gjorde pressmeddelande.

Både TV och Västervikstidningen hörde av sig och arkiven fick ett kort inslag i Svt1 Smålandsnytt och en artikel i Västervikstidningen.

Film SVT1 Smålandsnytt, se länk nedan.

Berättelsen om handlingen, varmbadhuset_kort film.MOV

Man fick förfrågningar under dagen. Intresset för bilder under visning och kartor och handlingar var av stort intresse för besökarna.

Vad kan göras bättre till nästa gång/synpunkter från arrangören

- Mer dokumentation över processen
- Ev. hjälp från föreningsarkivets styrelse
- Boka skärmar så att utställningen kan stå längre 1 mån.
- Att vi talar om att utställningen kommer att stå kvar efter arkivens dag så att allmänheten kan komma och titta! De som inte kunde komma den dagen kan gärna besöka oss en under månad efteråt!
- En broschyr över hela Arkivcentrum, var hittar man vad?
- Visningar en gång i timmen eller när man ser att det kommer nya besökare.
- Under visning i Kommunarkivet behöver vi till nästa gång ha mer avstängt. Mer personal.

- En värd eller värdinna som tar emot besökarna fungerade jättebra.

Psykiatriska museet, Gertrudsvik Västervik

92 personer besökte Psykiatriska museet under Arkivens dag, 88 vuxna och tre barn.

Psykiatriska museet visade på gömda eller glömda intagna och även gömd eller glömd konst som producerats under åren. Påtalade även den lite gömda och undanskymda psykiatrin förr i tiden.

Alla besökare och guider var nöjda med arrangemanget.

Samarrangemang; Tjust Släktforskarförening, Västerviks visarkiv och Västerviks bibliotek

På Västerviks bibliotek visade Tjust släktforskarförening, Visarkivet och Västerviks bibliotek sina verksamheter.

Det fanns ett uppdämt behov hos besökarna av både bibliotek och släktforskningsmöjligheter. Västerviks bibliotek återinvigdes nämligen samma dag som Arkivens dag. Totalt uppskattas besöksantalet till 200 personer, varav hälften sökte sig till lokalen Tjustrummet där Arkivens dag firades.

Bild: Besökare bläddrar i arkivförbundets nytryckta informationsbroschyr om enskilda arkiv i Kalmar län. Foto: Kalmar läns Arkivförbund

5-10 personer anmälde sitt intresse att bli medlemmar i Tjust släktforskarförening. Besökarna var mestadels 50 + och ungefär lika många kvinnor som män. 4-5 personer med släktforskningsfrågor deltog under hela evenemangets längd.

Med anledning av årets nordiska tema: Gömt eller glömt? visades material ur visarkivets gömmor. Bland annat visböcker med titlar som "Visor man aldrig glömmet" och "Visan vi inte minns".

Bild: Visböcker från Västerviks visarkiv: Foto: Kalmar läns Arkivförbund

Besökarna kunde även "Fråga visarkivarien om visor du glömt eller om musik du aldrig kunnat glömma".

Bild: Visarkivarie Marcus Brännström med en besökare. Foto: Kalmar läns Arkivförbund

Vidare genomfördes tävlingen: Mitt visminne med finfina priser i potten!

Tjust Släktforskarförening fanns på plats och visade sin verksamhet. Dessutom visades rykande färska handböcker i släktforskning. Ganska många av föreningens styrelsemedlemmar fanns på plats och det var bra. Ett par intresserade besökare kom tidigt och stannade i princip hela programtiden ut, då deras frågor var av mer tidskrävande slag. Det är svårt att initialt bedöma hur mycket tid det kan ta innan en fråga fått sitt svar. Föreningen ska se över sina rutiner för hjälp med släktforskning, så att fler kan få ta del av rådgivning och tips.

Synpunkter från arrangören

En eloge till länsarkivarie Karin Lokrantz Nilsson som håller ihop de olika evenemangen i Kalmar län. Karin är en stöttepelare, samtidigt som hon är både bollplank och inspiratör. All heder åt Karin!

Biologiska museet, Oskarshamn

I år besökte 5 personer Arkivens dags arrangemanget på Biologiska museet. Tyvärr få besökare men samtidigt var det personer som inte besökt museet tidigare. Museet hade en guidad visning som av praktiska anledningar genomfördes endast en gång och då vid annonserad tidpunkt.

Torsås bibliotek i samarbete med Kalmar läns Genealogiska förening

I Torsås samverkade Kalmar läns Genealogiska föreningen Torsås Folkbibliotek.

25 personer lyssnade på föreläsningen Porträttfotografering och ungefär 5 personer fick hjälp med släktforskning. Utställningen "Porträttfotografer från förr" stod kvar till den 19/11.

Man hade totalt 105 besökare på biblioteket under Arkivens dag. Alla tittade inte på utställningen men alla hade chansen och några har tittat på utställningen under veckan. Besökarnas ålder var hög med något fler män än kvinnor.

Bild: Föredrag på Torsås bibliotek under Arkivens dag 9 november 2019. Foto: Torsås bibliotek

Det var mycket sorl och alltid trevlig stämning. Intressant föreläsning och bildvisning av Per Johnson. Stort engagemang från såväl besökare som från deltagare.

Kalmar kommunarkiv

Varje år sker Arkivens dag andra lördagen i november över Norden. Det är frivilligt för arkiv att ställa upp med arrangemang. Kalmar kommunarkiv deltog i år på egen hand. Tidigare år har deltagande skett tillsammans med Kalmar Folkrörelsearkiv. Temat för 2019 var "Gömt eller glömt".

Bild: Från Kalmar kommuns Instagramkonto som Kalmar kommunarkiv tog över samma vecka som Arkivens dag. Foto: Kalmar kommunarkiv

Genomförande

Under Arkivens dag, lördagen den 9 november, arbetade kommunens två arkivarier och arkivassistent. Kommunarkivet höll öppet mellan klockan 10-14. Utställning skedde på kontorsplan, medan visning av arkivlokalerna var klockan 11 och klockan 13.

Totalt kom 28 besökande under dagen. Det var dels personer som arbetar i kommunen i dag, sådana som har arbetat i kommunen tidigare och personer med ett lokalhistoriskt intresse. Åldersmässigt varierade det från småbarn till pensionär.

Sammantaget tyckte besökarna att utställningarna och visningarna var intressanta, om än något spretiga.

Förberedelser

På temat "Gömt eller glömt" valdes två rubriker till utställningarna. Dessa blev "Gator som inte längre finns" och "Förslag till...". Inom ramen för dessa rubriker visades material från följande arkiv:

- Kalmar stads yrkesskola
- Kalmar stad, Stadsfullmäktige
- Kalmar stad, Drätselkammare
- Kalmar stad, Folkskolestyrelsen
- Kalmar stad, Vattenverksstyrelsen
- Historiska kartor Kalmar stad

Bild: Från Kalmar kommuns Instagramkonto som Kalmar kommunarkiv tog över samma vecka som Arkivens dag. Foto: Kalmar kommunarkiv

Press och marknadsföring

Inför Arkivens dag deltog personalen i ett reportage som publicerades på kommunens intranät Piren den 5 november. Vecka 45 hade kommunarkivet också ansvaret över kommunens officiella Instagramkonto där bilder och texter delades. Kalmar kommun lade också upp evenemanget i sin evenemangslista på kommunens officiella Facebook. De affischer som beställts från regionala samordnaren sattes upp på publika anslagstavlor runt om i Kalmar.

Förbättringsområden/synpunkter från arrangören

- För att nå ut till en bredare målgrupp vore det bra med tidningsannonser då primärt digitala kanaler användes för marknadsföring.

- Samarbeta med bibliotek och enskilda arkiv i kommunen.
- Föreläsare?
- Bättre lokal med större möjligheter att ta emot besökare samt mer tid avsatt för att ta fram intressant material.

Emmabodabygdens Arkivförening

Emmabodabygdens Arkivförening (Folkrörelsearkivet i Vissefjärda) deltog ännu en gång i den riksomfattande Arkivens Dag den 9 november. Årets Tema var "Gömt eller Glömt". Arrangemanget började med att föreningens ordförande hälsade alla välkomna till Arkivens Dag. Tillställningen var som vanligt förlagd till Föreningshuset i Vissefjärda, där arkivföreningen har sin arkivlokal.

Arrangemanget varade mellan klockan 13 -16. De över 150 personer som var på plats närvarande i stort sett hela tiden som arrangemanget pågick.

Program Arkivens Dag:

Dagens huvudattraktion på Arkivens Dag var ett föredrag av glaskonstnären Kjell Engman som har varit verksam i 40 år inom glasbrukskoncernen Kosta - Boda. Kjell beskrev på ett fascinerande och uppskattat sätt hela sin yrkesbana med olika anekdoter och bilder på sitt konstnärskap.

Bild: Glaskonstnären Kjell Engman berättar om sin bana på Arkivens dag i Vissefjärda på lördag. Foto: Anders Karlsson

Arkivföreningens ordförande presenterade en av föreningens största satsningar hittills, nämligen Glasbruksarkivet som har invigts under året. Detta arkiv omfattar bland annat glasbruken Boda,

Johansfors, Kosta, Modala och Åfors. Investeringen har inneburit en utbyggnad av lokalerna med över 700 hyllmeter och en kostnad på ca 1,3 miljoner.

Med anknytning till årets tema så valde arkivföreningen att plocka fram och visa en del ”skatter” från arkivet. Bland annat så visades en kreditbok från affären i Moshult, där soldaten Karl Moberg (Wilhelm Mobergs far) finns med. Vidare så visades en ansökan från en i Vissefjärda som utvandrade till Amerika med båten Titanic. Här fanns också en köpehandling från bygden anno 1749, skriven på pergament av kalvskinn och med träsigill. En annan raritet som visades var huvudboken från Kosta Glasbruks första år, nämligen 1742.

Bild: Köpehandling från 1749 skriven på pergament av kalvskinn och med träsigill. Foto: Emmabodabygdens Arkivförening

Ur arkivets samlingar hade vidare plockats fram en film från Kosta Glasbruk 1941. Filmen visade de olika tillverkningsmetoderna på glasbruket vid den tiden.

Vidare så visades en film från 1950-talet när Långasjöbarnen åker till fjälls. Flera mindes den trevliga skolresan,

Arkivföreningen hade som vanligt anordnat en uppskattad utställning av gamla bilder och handlingar från arkivet som hade anknytning till dagens teman.

Bild: Livlig diskussion kring en del bilder på utställningen. Foto: Emmabodabygdens Arkivförening

Antalet besökare till årets arrangemang var drygt 150 personer. Vilket på nytt var rekord för Arkivens Dag! Besökarna bjöds som vanligt på kaffe och hembakade kakor. Det var den alltid lika aktiva styrelsen som hade sett till att baka och duka upp till gästerna.

Det märktes besökare från i stort sett hela regionen, flera av dessa var återkommande från tidigare år. Den övervägande delen av besökarna var av den äldre stammen.

Arkivet var som vanligt öppet där flera intresserade passade på att fråga om arkivet och titta i handlingarna. Här fick vi även möjlighet att visa upp våra nya fina och utbyggda lokaler. En uppskattad del i arkivet är när besökarna får titta i gamla klippböcker. Det hade lagts ut ett 10-tal klippböcker med information från kommunen som besökarna trängdes kring för att få möjlighet att titta i.

Från föreningens sida deltog 5-6 personer i förberedelserna och i samband med genomförandet. Inbjudan hade sänts ut till medlemsföreningar och till en del privatpersoner med stort intresse för verksamheten, samt till vissa politiker och tjänstemän. Affischer hade satts upp på biblioteken, affärer och andra gemensamma anslagstavlor. Annons hade varit införd i Emmaboda Tidning. I Barometern var en artikel införd om Arkivens Dag.

Emmaboda Tidning var på plats hela tiden som arrangemanget pågick.

Designarkivet i Pukeberg

Designarkivet hade 104 besökare under Arkivens dag. Många besökare kände inte till verksamheten sedan tidigare och kom med anledning av en fin artikel i Barometern och Östra

Småland. Könsfördelningen var förhållandevis jämn med fler kvinnor än män. Hög medelålder men också ett antal yngre samt barnfamiljer.

Program

Designarkivet arrangerade en utställning efter årets tema samt visade arkivens lokaler och berättade om arkivets historia och funktion. Man fick många nyfikna frågor om både föremål och arkivarbetet. Besökarna var glada, intresserade och uppskattade arrangemanget.

Övriga synpunkter och önskemål från arrangören

Nu när vi skrev in utvärderingen råkade vi försöka ladda upp för stora filer. Detta innebar att hela formuläret raderades och vi fick börja om från början.

Internt började vi väl sent med planeringen. Utvärderingen hade fått komma tidigare. Men vi uppskattar att arrangemanget delas via större plattformar.

Bra tema som bjöd in till bred tolkning.

Ölands museum, Himmelsberga

Ölands museum som ägs av Ölands Hembygdsförbund gjorde gemensam sak under Arkivens dag tillsammans med Borgholms kommun och LONA-projektet - Leva Landskap.

Ungefär 20-25 personer besökte museet under denna dag och en del av dem var nya besökare. Medelåldern var hög, ingen var under 50+ och det var tämligen jämn fördelning mellan kvinnor och män.

Dagen inleddes med att tre kvinnor från Långlöts hembygdsförening berättade om sitt arbete med att samla in och dokumentera ägonamn i Långlöts socken. Deras omkring tvååriga arbete, vilket engagerat flera ideella krafter, resulterade dels i en större karta med ägonamnsförteckning till bygdegården i Långlöt, samt utgivandet av en skrift i A4-format.

Därefter blev det en paus i programmet då besökare och föredragshållare kunde fika och prata mera informellt.

Efter det visade Ann-Charlotte Magnusson, projektledare på Ölands Museum Himmelsberga, hur mycket intressant en kartong med gamla handlingar kan innehålla.

Kartongen med osorterade handlingar kom från ett dödsbo och innehöll dokument från slutet av 1700-talet och fram till omkring tiden för första världskriget. Där fanns till exempel historiska kartor, testamenten, undantagskontrakt, kungörelser, skifteshandlingar, förmyndarskapsprotokoll och utdrag ur domböcker.

Ann-Charlotte visade både originalhandlingarna i kartongen och hur hon digitaliserat och förtecknat dessa. Hon visade också hur mycket kartongens innehåll kunde berätta om byns landskap och dess flora.

Ann-Charlotte Magnusson visar ett inbundet, handsytt och sigillförsedd dokument som är en del av innehållet i en låda med papper som hon fick ta hand om. Detta var en av programpunkterna när det i lördags var Arkivens dag på Ölands museum Himmelsberga. Foto: Ölandsbladet 2019-11-11, frilandsjournalist Carin Svensson

Det blev flera intressanta diskussioner och samtal, inte minst om hur ofta den här typen av samlingar riskerar att slängas i samband med att exempelvis dödsbon städas.

Dagens sista programpunkt presenterades också av Ann-Charlotte Magnusson, projektledare för LONA-projektet "Leva Landskap". Med hjälp av ett bildspel berättade Ann-Charlotte om vad olika typer av vägar kan berätta, vilka historier som döljer sig längs vägarna. Hur information om vägar och gator i landskapet kan hittas i olika arkiv gick igenom, liksom vad floran längs vägkanterna kan berätta om en bys odlingshistoria, etc.

Under dagen har alla föredragshållare refererat till olika arkiv och med hjälp av dator, projektor, filmduk och interetuppkoppling visat hur besökarna själva kan hitta information i olika arkiv. Man hänvisade bland annat till Folkminnesarkivet i Lund, Lantmäteriets olika arkiv – främst olika kartor, Landsarkivet i Vadstena, Riksarkivet och SVAR, Ölands museums Himmelsbergas arkiv och olika kyrkliga arkiv.

Vidare nämndes Kalmar läns Arkivförbund (KLAF) som i samarbete med Sveriges Hembygdsförbund anordnar arkivutbildningar samt tjänster som SVAR och Arkiv Digital för att nå kyrkliga handlingar, etc.

Dagen organiserades genom vårt LONA-projekt, och projektledaren organiserade, höll föredrag, samt ledde dagen. Kaféet hade öppett under evenemanget och den biten organiserades av kökets personal i samråd med projektledning och museets chef.

Synpunkter från arrangören

Vi har genomfört Arkivens dag genom vårt LONA-projekt under flera år och med samma projektledare. Vårt koncept har fungerat bra och vi har fått en viss rutin. I år kortade vi av dagen och hade en timme mindre, vilket var bra. Vi tog också en paus för att hinna med fika även till den som ledde dagen.

Det går naturligtvis alltid att förbättra och finslipa. En utmaning ligger i att försöka få till något som även lockar yngre personer till arrangemanget. Det handlar förstås om hur vi lokalt tolkar årets tema. Vi hade t ex fler yngre besökare när temat var ”Synd och skam”. Något som kanske skulle kunna göras bättre är att få lokalpressen att skriva mera innan Arkivens dag?

Kontakterna med KLAF har som vanligt fungerat alldeles utmärkt!

Vi fick en trevlig **artikel i Ölandsbladet efter arrangemanget**, men en blänkare i förväg hade förmodligen ökat antalet besökare.

Sammanställning gjord av:
länsarkivarie Karin Lokrantz Nilsson
Kalmar läns Arkivförbund
2019-12-03